

jedan reducirani izbor iz tako golema opusa. Izbor od 19 studija i članaka sačinio je dr. sc. Vladimir Lončarević. Objavljeni napisi su različite tematike, duljine i relevantnosti, a s obzirom na temu, mogu se podijeliti na one koji referiraju na književnu problematiku (npr. *Hrvatska katolička književnost* (str. 51-103) ili *K diskusiji o krizi književne kritike* (str. 123-128)), zatim na kulturna pitanja u širem smislu (npr. *Kulturne tendencije Radićeva seljačkog pokreta* (str. 169-176)), na publicistiku glazbene tematike (npr. *Genij glazbenoga juga* (str. 241-258)), na prožimanje kultura Slovačka i Hrvata (npr. *Andrej Hlinka i Hrvati* (221-239)) i, na koncu, politiku (npr. *Sveti Franjo i politika* (str. 137-144), *Pašić Srbuje, Radić planduje* (str. 163-167), *Politika kao nauka* (str. 201-219)).

Iz objavljenih studija i članaka se, pak, može iščitati sljedeće – Josip Andrić je osoba viševernoga zanimanja; on je neobično dobro informiran; smjelo tematizira brojna aktualna pitanja tadašnjeg društva; piše jasno i razgovijetno: za puk! Pri tomu, sve to i tako čini s pozicija kršćanskoga svjetonazora, što se posebice zrcali u kritici društvene zbilje i polemičkim napisima usmjerenih spram političkih takmaca, prije svega Stjepana Radića – u njoj svjedoči dosljednu zauzetost za načela socijalne pravde i društvene jednakosti, napose ravnopravnosti Hrvata u onodobnim državama te slabosti koje i sami očituju.

---

joj je prikazati stvaralaštvo i javno djelovanje zaboravljenih hrvatskih katoličkih intelektualaca radi „vrednovanja cjeline hrvatske katoličke duhovne baštine u sklopu hrvatske kulture i približavanja njezinih prošlostoljetnih vrijednosti suvremenim naraštajima“ (Vladimir Lončarević).

Za Hrvate u Vojvodini, pak, važan je i sljedeći uvid – u Andrićevim napisima pitanja, problemi i pojedinci iz hrvatske zajednice u Vojvodini integralne su sastojine njegovih općehrvatskih tematskih elaboracija. Na primjer, kada Andrić piše o hrvatskoj književnosti, opusi Alekse Kokića, Ante Jakšića, Petra Pekića... uvijek se spominju. Danas, na žalost, takvu praksu ne zatičemo gotovo nigdje, jer se u međuvremenu ono hrvatsko svelo na ono što postoji u Hrvatskoj, a ovdašnji hrvatski kulturni poslenici visoko su getoizirani.

Knjigu je izvanredno priredio književni povjesničar dr. sc. Vladimir Lončarević. Osim izbora od 19 studija i članka Josipa Andrića, knjiga još sadrži i informativno bogat Lončarevićev predgovor (*Zborovođa katoličkog preporoda*, str. 7-50), zatim Andrićev životopis kronologijski prikazan (str. 259-262), cjelovitu bibliografiju, koja je podijeljena u dva dijela – *Knjige i separati* (str. 263-264) i *Članci* (str. 264-318), te literaturu o Josipu Andriću (str. 319-321). Na taj način knjiga dobiva ne samo na većoj informativnosti već i na dodatnoj vrijednosti, napose kada je riječ o znanstvenoj korisnosti.

Tomislav Žigmanov

Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008., Hrvatsko kulturno umjetničko prosvjetno društvo „Mostonga“ Bač i Franjevački samostan u Tuzli, Bač, Tuzla [2011.], 53 str.

Obimom nevelika, monografska publikacija o održanoj manifestaciji pod nazivom „Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.“ na 53 stranice

donosi popis događaja tijekom njezina održavanja 2008. godine. U njoj su sudjelovale sve šokačke udruge kulture iz bačkog Podunavlja te Šokci iz Hrvatske, BiH i Mađarske.

U *Uvodnoj riječi* uredništvo obrazlaže razlog tiskanja publikacije, kao „skroman pokušaj uredništva i svih udruga koje su sudjelovale u organizaciji da se još jedanput podsjeti na veliku obljetnicu i događaj koji je imao golemi značaj za hrvatski katolički puk ovih prostora“. Nakon *Uvodne riječi* na tri je stranice nepotpisani povijesni tekst s naslovima *Tuzlanski katolici i franjevci u 16. i 17. stoljeću* i *Franjevci na Gradovrhu (Tuzla) (1541.-1688.)*. Uz ilustracije u boji nižu se potom događaji obilježavanja 320. obljetnice spomenute migracije, od Okruglog stola održanog u Tuzli te hodočašća bačkih Šokaca u Tuzlu, do manifestacija održanih u Bačkoj i Slavoniji.

U ovu zajedničku manifestaciju ušle su sljedeće priredbe: Šokačko književno veče u Osijeku, susret pjesnika „Lira naiva“ u Sonti, III. festival marijanskih pisama u Monoštoru, Susret šargije i tamburice u Vajskoj, Etno izložba u Plavni, Mikini dani u Beregu, Susret Šokadije u Baču, O jeziku šokačkom u Somboru, Okrugli stol „Migracije kroz stoljeća“ u Baču (sudionici i teme), sre-

dišnja manifestacija u Baču, Zavitni dan u Monoštoru, Šokačko veče u Sonti, te Adventski koncert u Vukovaru, kojim je okončan niz manifestacija ovoga projekta. Na kraju knjige nalazi se Himna Šokadije, prihvaćena za ovu manifestaciju, te popis pokrovitelja i sudionika. *Umjesto zaključka* potpisuje Stanka Čoban, predsjednica Organizacijskog odbora, što predstavlja svojevrsnu molitvu.

Ova knjižica, koja bi se mogla smatrati katalogom, može biti korisna ne samo za šokačke Hrvate u Bačkoj, jer je rijetka praksa u hrvatskoj zajednici u Vojvodini da se nakon održane kulturne priredbe tiska publikacija u kojoj bi se sačuvala sve relevantne informacije. Dodatna je vrijednost što je njezin sadržaj u cijelosti posvećen šokačkim Hrvatima u Bačkoj, ne tako čestom predmetu knjiškoga tematiziranja – Šokci su, naime, uvelike podzastupljeni kada je riječ o znanstvenim i/ili publicističkim obradbama u odnosu na bunjevačke Hrvate u Bačkoj, čime se naznačena podzastupljenost umanjuje.

Ne samo iz toga razloga, velika je šteta što ova publikacija ima cijeli niz tehničkih i informativnih manjkavosti. Tako, recimo, nedostaju i više nego važne informacije o nakladniku, mjestu i godini izdanja, sadržajima, sudionicima i vremenu održavanja same manifestacije (što se može naslutiti iz fotografskih izvora). Također, ni pojedinačne manifestacije nemaju ove osnovne podatke. Na taj se način stječe dojam da ova brošura ima skromnu informativnu vrijednost, koju inače zahtijeva publiciranje monografija ili kataloga o nekoj manifestaciji. Tim prije je bilo za očekivati da navedeni podaci budu objavljeni, jer se publikacija pojavila čak tri

godine nakon održavanja manifestacije „Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.“.

Još ćemo napomenuti da, na žalost, nedostaje ISBN kao i CIP, zatim nema sadržaja kao ni urednika izdanja. Sve to bi se moglo nadoknaditi tiskanjem zbornika s održanih okruglih stolova, čiji bi prinosi bili više nego značajni za Šokce i njihovu povijest za razliku od ovog, informativno površnog, kataloga jedne bogate kulturne manifestacije.

Katarina Čeliković

Marinko Piuković, *Blago iz dolafa: bunjevačka nošnja subotičkog kraja*, Organizacijski odbor Dužijance 2011., Subotica 2011., 79 str.

Tradicijsko ruho Hrvata Bunjevača u subotičkom kraju tema je fotomonografije koja na 79 stranica predstavlja originalnu narodnu nošnju s kraja XIX. i početka XX. stoljeća, sačuvanu do danas u obiteljskim riznicama. Autor živopisnih fotografija objavljenih u monografiji je Zoran Vukmanov Šimokov, dok je autor pratećeg teksta Marinko Piuković. Iako je knjiga u cjelini prožeta fotografijom velikoga formata, kratki tekstualni prilozi donose naziv odjavnog predmeta prikazanog na fotografiji te kratko pojašnjenje kada se on odijevao i od kakvog je materijala sačinjen.

Knjiga počinje uvodnim tekstom *Ljepota – svaki joj se divi* Andrije Kopilovića (str. 5), nakon kojega u *Riječi autora* (str. 7) Marinko Piuković pojašnjava sadržaj monografije. U knjizi se prikazuje subotička bunjevačka nošnja, te „stilovi u svečanom, manje svečanom i svakodnevnom oblačenju“. Tako je u

knjizi fotografijom prikazana, uz popratni tekst, nošnja, vrste tkanine i sljedeći odjevni predmeti: *šling, otunčica, svilena marama, rađena marama, svileni prusluk, zimska otunčica, čurdija, mider, piket*, nošnja za svaki dan, *atlaska svila, striganski kaput, opaklija, paja, rojtoš, prusluk, velur, striganska marama, rađena čoja, sefir*. Knjiga završava *Zahvalom autora* (str. 78) brojnim pojedincima iz Subotice i okolice koji su ustupili svoju nošnju za snimanje, zatim onima koji su ju nosili ili su ustupili prostor za snimanje. Važno je spomenuti kako je u samoj organizaciji fotografiranja ekspozitna sudjelovao veliki broj ljudi, a mora se odati i priznanje autoru Marinku Piukoviću za entuzijizam kojim prikuplja nošnju i na ovakav ju način čuva.

Lijep dojam ove fotomonografije ponešto umanjuje jezično nedovoljno ujednačen tekst, čiji se dijalektalni dijelovi, napose nazivi odjavnih predmeta, ne izdvajaju, recimo, kurzivom, što bi čitatelja uputilo na bunjevačke nazive. Također, prava je šteta što je informativnost monografije o kulturi odijevanja među bunjevačkim Hrvatima minima-

